

Bo'lajak o'qituvchilarni ma'naviy-ma'rifiy faoliyatga tayyorlashning tashkiliy-pedagogik mexanizmlari

Abdullayev Azizbek Abdukaxarovich –
Farg'ona davlat universiteti mustaqil tadqiqotchisi

Annotatsiya. Maqolada bo'lajak o'qituvchilarni ma'naviy-ma'rifiy faoliyatga tayyorlashning tashkiliy-pedagogik mexanizmlarini takomillashtirishning nazariy-metodologik va amaliy asoslari yoritiladi. Tadqiqotning konseptual yondashuvida ma'naviy-ma'rifiy faoliyatga tayyorlik bilimni egallash bilan cheklanmay, qadriyatli munosabat, amaliy harakat, pedagogik muloqot, ijtimoiy hamkorlik va refleksiv baholashning o'zaro birligi sifatida talqin qilinadi. Shu asosda maqsadli-rejalashtiruvchi, mazmuniy-integrativ, faoliyatli-loyihalash, auditoriyadan tashqari tarbiyaviy faoliyat, ustoz-shogird va tyutorlik, ijtimoiy hamkorlik, axborot-media tarbiya hamda diagnostik-refleksiv mexanizmlar tizimlashtirildi. Mexanizmlarning ishlash mantig'i "bilish – qadrlash – loyihalash – amalga oshirish – hamkorlik – baholash – takomillashtirish" sikli orqali ifodalandi. Tajriba-sinov ishlari 2023–2026-o'quv yillarida olib borilib, dissertatsiya kirish qismida 490 nafar respondent ishtirok etgani qayd etilgan. 2025–2026-o'quv yilida yuqori daraja ko'rsatkichlari motivatsion-qadriyatli mezonda 17,3 foizdan 31,7 foizga, kognitiv mezonda 16,3 foizdan 30,7 foizga, faoliyatli mezonda 15,3 foizdan 28,7 foizga, shaxsiy-axloqiy mezonda 17,0 foizdan 31,0 foizga o'sgan. Mazkur natijalar tashkiliy-pedagogik mexanizmlarni integratsiyalashgan holda qo'llashning pedagogik imkoniyatlarini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: bo'lajak o'qituvchi, ma'naviy-ma'rifiy faoliyat, tayyorlik, tashkiliy-pedagogik mexanizm, pedagogik model, aksiologik yondashuv, kompetensiyaviy yondashuv, faoliyatli yondashuv, tyutorlik, ijtimoiy hamkorlik, axborot-media tarbiya, diagnostika, refleksiya.

Организационно-педагогические механизмы подготовки будущих учителей к духовно-просветительской деятельности

Аннотация. В статье раскрываются теоретико-методологические и практические основы совершенствования организационно-педагогических механизмов подготовки будущих учителей к духовно-просветительской деятельности. Готовность рассматривается как единство ценностного отношения, знаний, практической деятельности, педагогического взаимодействия и рефлексивной оценки. Система механизмов включает целевое планирование, содержательную интеграцию, проектирование деятельности, внеаудиторную воспитательную работу, наставничество и тьюторство, социальное партнёрство, информационно-медийное воспитание и диагностико-рефлексивную

коррекцию. Экспериментальные результаты 2023-2026 учебных годов показывают положительную динамику показателей готовности студентов.

Ключевые слова: будущий учитель, духовно-просветительская деятельность, готовность, организационно-педагогический механизм, педагогическая модель, ценностный подход, проектирование, наставничество, тьюторство, социальное партнёрство, диагностика, рефлексия.

Organizational and pedagogical mechanisms for preparing future teachers for spiritual and educational activities

Annotation. The article presents the theoretical, methodological and practical foundations for improving organizational and pedagogical mechanisms for preparing future teachers for spiritual and educational activities. Readiness is interpreted as an integrated quality combining value-based attitudes, knowledge, practical activity, pedagogical communication, social cooperation and reflective evaluation. The proposed system includes goal-oriented planning, content integration, activity design, extracurricular educational work, mentoring and tutoring, social partnership, information-media education and diagnostic-reflective correction. Experimental data obtained during the 2023-2026 academic years demonstrate positive dynamics in students' readiness.

Keywords: future teacher, spiritual and educational activity, readiness, organizational and pedagogical mechanism, value-based approach, activity design, mentoring, tutoring, social partnership, diagnostics, reflection.

KIRISH

Bugungi pedagogik ta'limning mazmuni bo'lajak o'qituvchini faqat fan va metodika bo'yicha bilimga ega mutaxassis sifatida emas, balki ta'lim oluvchilarning dunyoqarashi, axloqiy qarashlari, qadriyatli munosabati, ijtimoiy faolligi va ma'naviy rivojlanishiga pedagogik ta'sir ko'rsata oladigan subyekt sifatida tayyorlashni taqozo etmoqda. Shu nuqtayi nazardan, ma'naviy-ma'rifiy faoliyatga tayyorgarlikni kasbiy tayyorgarlikning chekka yoki qo'shimcha yo'nalishi emas, balki pedagogik faoliyatning tarbiyaviy komponenti bilan bevosita bog'langan tarkibiy sifat sifatida qarash muhimdir.

O'zbekiston ta'lim siyosatida oliy ta'limni modernizatsiyalash, uzluksiz ma'naviy tarbiyani ta'minlash va ma'naviy-ma'rifiy ishlar tizimini takomillashtirishga doir vazifalar bir qator me'yoriy-huquqiy hujjatlarda belgilangan [1-4]. Mazkur hujjatlar ta'lim muhitida milliy va umuminsoniy qadriyatlarga tayangan tarbiyaviy jarayonni zamonaviy pedagogik texnologiyalar bilan uyg'unlashtirish zarurligini belgilaydi. Muammoning pedagogik jihatida shundaki, ma'naviy-ma'rifiy faoliyatni faqat tadbirlar ketma-ketligi sifatida tashkil etish talabani ushbu faoliyatni mustaqil loyihalash, amalga oshirish va natijasini baholash qobiliyatini to'liq shakllantirmasligi mumkin. Shu bois tadbirning tashkiliy shaklidan ko'ra, uning pedagogik maqsadi, qadriyatli mazmuni, ishtirokchi faoliyati, ijtimoiy hamkorlik mexanizmi va natijani diagnostika qilish usuli o'zaro bog'langan tizim sifatida qaralishi lozim. Tadqiqotning nazariy manbalarida bo'lajak o'qituvchilarda ma'naviy-ma'rifiy faoliyatga aksiologik munosabatni rivojlantirish, talabalar ma'naviy madaniyatini shakllantirish, auditoriyadan tashqari mashg'ulotlarning tarbiyaviy imkoniyatlaridan foydalanish hamda oliy ta'limdagi tarbiyaviy munosabatlarni boshqarish masalalari turli nuqtayi nazarlardan yoritilgan [5-9]. Mazkur tadqiqotda ushbu yo'nalishlar mexanizm

tushunchasi atrofida integratsiyalashib, bo'lajak o'qituvchining tayyorgarligini amaliy harakatlar tizimi orqali rivojlantirishga yo'naltiriladi.

Dissertatsiya tadqiqotining maqsadi bo'lajak o'qituvchilarni ma'naviy-ma'rifiy faoliyatga tayyorlash mexanizmlarini takomillashtirishdan iborat. Tadqiqot obyekti bo'lajak o'qituvchilarni ma'naviy-ma'rifiy faoliyatga tayyorlash jarayoni, predmeti esa mazkur jarayonning mazmuni, shakllari, metodlari va vositalaridir. Dissertatsiya kirish qismida Farg'ona va Guliston davlat universitetlari hamda Navoiy davlat pedagogika universitetining 60110900 – "Pedagogika" ta'lim yo'nalishidan 490 nafar respondent-talaba ishtirok etgani ko'rsatilgan.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqot metodologiyasi aksiologik, kompetensiyaviy, faoliyatli, tizimli va refleksiv yondashuvlarning o'zaro uyg'unligiga asoslandi. Aksiologik yondashuv ma'naviy-ma'rifiy faoliyatning mazmunini qadriyatlar tizimi bilan bog'lash imkonini beradi. Kompetensiyaviy yondashuv tayyorlikni faqat bilimlar majmui emas, balki ularni pedagogik vaziyatlarda qo'llay olish, qaror qabul qilish va mas'uliyatli faoliyat ko'rsatish qobiliyati sifatida ko'rishga xizmat qiladi. Faoliyatli yondashuvda talabaning tayyorgarligi real pedagogik vazifalar, loyihalar, treninglar, rol o'yinlari, muammoli vaziyatlar va tarbiyaviy tadbirlarni tashkil etish orqali rivojlantiriladi. Tizimli yondashuv maqsad, mazmun, metod, vosita, pedagogik shart-sharoit, hamkorlik va diagnostikani bir butun mexanizm sifatida birlashtiradi. Refleksiv yondashuv esa talabaning o'z faoliyatini tahlil qilishi, natijani baholashi va keyingi faoliyat uchun korreksion qarorlar qabul qilishini ta'minlaydi.

Tadqiqotda pedagogik va psixologik adabiyotlarni tahlil qilish, taqqoslash, umumlashtirish, modellash, pedagogik kuzatuv, anketa, suhbat, test, ekspert baholash, pedagogik vaziyatlarni yechish, loyiha va portfolio tahlili hamda matematik-statistik usullardan foydalanilgan. Tajriba-sinov jarayonida natijalarni qiyoslash uchun o'rtacha qiymatlar, yuqori-o'rta-past darajalar nisbati va Studentning t-mezoni qo'llangan.

NATIJALAR VA MUHOKAMA

Tadqiqotda "tashkiliy-pedagogik mexanizm" tushunchasi bo'lajak o'qituvchilarni ma'naviy-ma'rifiy faoliyatga tayyorlash jarayonining maqsad, mazmun, shakl, metod, vosita, pedagogik shart-sharoit, ijtimoiy hamkorlik va baholash tizimini o'zaro bog'laydigan amaliy-pedagogik harakatlar majmui sifatida talqin etildi. Demak, mexanizm alohida tadbir yoki usul emas; u pedagogik jarayonning turli komponentlari o'rtasidagi funksional aloqani harakatga keltiradigan tizimdir. Mazkur konsepsiya asosida sakkizta mexanizm ajratildi: maqsadli-rejalashtiruvchi; mazmuniy-integrativ; faoliyatli-loyihalash; auditoriyadan tashqari tarbiyaviy faoliyat; ustoz-shogird va tyutorlik hamkorligi; ijtimoiy hamkorlik; axborot-media tarbiya; diagnostik-refleksiv mexanizm. Ularning ichki mantiqi "bilish – qadrlash – loyihalash – amalga oshirish – hamkorlik – baholash – takomillashtirish" sikli bilan ifodalanadi.

Maqsadli-rejalashtiruvchi mexanizmida tarbiyaviy maqsad kutiladigan pedagogik natija bilan bog'lanadi. Talaba tadbirni "o'tkazish" uchun emas, muayyan tarbiyaviy muammoni hal etish uchun rejalashtirishga o'rgatiladi. Bunda maqsadning aniqligi, ishtirokchilarning ehtiyoji, mazmun, vaqt, resurs, metod va baholash mezonlari oldindan belgilanadi.

Mazmuniy-integrativ mexanizm pedagogik fanlar mazmunini ma'naviy-ma'rifiy yo'nalish bilan bog'lashni nazarda tutadi. Pedagogika nazariyasi va tarixi, tarbiyaviy ishlarni boshqarish, pedagogik mahorat, umumiy psixologiya va ijtimoiy pedagogika kabi fanlarda uchraydigan tarbiyaviy mazmun yagona pedagogik vazifa atrofida integratsiyalashadi. Bunda nazariya alohida ma'lumotlar yig'indisi emas, amaliy tarbiyaviy qaror qabul qilish uchun metodologik vositaga aylanadi.

Faoliyatli-loyihalash mexanizmi tayyorgarlikning amaliy yadrosini tashkil etadi. Talaba muammoli vaziyatni tahlil qiladi, maqsad qo'yadi, tarbiyaviy loyiha ishlab chiqadi, hamkorlarni belgilaydi, faoliyatni amalga oshiradi va natijani baholaydi. Shu sababli loyiha faoliyati tayyor ssenariyni takrorlashdan farqli ravishda pedagogik mustaqillikni rivojlantiradi.

Auditoriyadan tashqari tarbiyaviy faoliyat mexanizmi talabani real ijtimoiy-pedagogik muhitga olib kiradi. Davra suhbat, munozara, kitobxonlik uchrashuvi, ma'naviy-ma'rifiy loyiha, tanlov, ochiq muloqot va jamoaviy tashabbuslar tashkilotchilik, kommunikativlik va ijtimoiy mas'uliyatni rivojlantirishga xizmat qiladi. Biroq har bir tadbir aniq maqsad, mazmun va baholashga ega bo'lishi kerak.

Ustoz-shogird va tyutorlik mexanizmi individual pedagogik hamroh-likni ta'minlaydi. Talabani loyihasi, muloqoti yoki tadbirini tajribali pedagog kuzatishi, tahlil qilishi va qayta aloqa berishi uning kasbiy refleksiyasini kuchaytiradi. Mazkur mexanizmning samaradorligi tayyor javob berishdan ko'ra, talabani mustaqil pedagogik qaroriga yo'naltirilgan maslahat bilan belgilanadi.

Ijtimoiy hamkorlik mexanizmi oliy ta'lim muassasasi, oila, mahalla, jamoatchilik va boshqa ijtimoiy institutlar imkoniyatlarini tarbiyaviy jarayonga jalb qilishni nazarda tutadi. Bu mexanizm ma'naviy-ma'rifiy faoliyatni auditoriya doirasidan chiqarib, real ijtimoiy munosabatlar bilan bog'laydi.

Axborot-media tarbiya mexanizmi zamonaviy axborot muhitining pedagogik imkoniyatlaridan foydalanishni ko'zda tutadi. Onlayn to'garaklar, vebinarlar, raqamli kontent, interaktiv materiallar va media-tahlil topshiriqlari talabani axborotni tanlash, baholash va tarbiyaviy mazmunga aylantirish qobiliyatini rivojlantiradi. Dissertatsiyada "subyekt-subyekt" muloqot muhiti, umuminsoniy va milliy qadriyatlarga asoslangan suhbat, onlayn to'garak, interaktiv devoriy burchak va kichik mobil kutubxona kabi shakllarni integrativ joriy etish ilmiy yangilik sifatida ko'rsatilgan.

Diagnostik-refleksiv mexanizm tizimning yakunlovchi emas, balki teskari aloqa beruvchi komponentidir. Tayyorlik motivatsion-qadriyatli, kognitiv-ma'rifiy, faoliyatli-amaliy, kommunikativ-tashkiliy va refleksiv-baholovchi komponentlar birligida qaraladi. Diagnostika anketa, suhbat, pedagogik kuzatuv, test, ekspert baholash, tarbiyaviy loyiha, portfolio, refleksiv esse, o'zini baholash varaqasi va amaliy topshiriqlar orqali amalga oshiriladi.

1-jadval.

Bo'lajak o'qituvchilarni ma'naviy-ma'rifiy faoliyatga tayyorlashning tashkiliy-pedagogik mexanizmlari.

Mexanizm	Asosiy pedagogik vazifa	Yetakchi vosita	Kutiladigan natija
Maqsadli-rejalashtiruvchi	Maqsad va kutiladigan natijani belgilash	Reja, SMART-maqsad, diagnostik tahlil	Faoliyatning aniq yo'nalishi
Mazmuniy-integrativ	Fanlar mazmunini ma'naviy-ma'rifiy mazmun bilan bog'lash	Keys, muammoli vaziyat, fanlararo topshiriq	Nazariya-amaliyot birligi
Faoliyatli-loyihalash	Talabani real tarbiyaviy vazifaga jalb etish	Loyiha, trening, rol o'yini	Amaliy tashkilotchilik
Auditoriyadan tashqari	Tarbiyaviy tajriba maydonini kengaytirish	Davra suhbat, klub, tadbir	Ijtimoiy faollik

Ustoz-shogird/tyutorlik	Individual pedagogik hamrohlik	Mentorlik, maslahat, kuzatuv	Kasbiy-refleksiv o'sish
Ijtimoiy hamkorlik	Tashqi ijtimoiy resurslarni birlashtirish	Hamkorlik loyihalari	Yaxlit tarbiyaviy muhit
Axborot-media	Raqamli axborot muhitini pedagogik boshqarish	Veblinar, media-tahlil, raqamli kontent	Media-pedagogik savodxonlik
Diagnostic-refleksiv	Natijani baholash va korreksiya	Portfolio, ekspert bahosi, refleksiya	O'z faoliyatini takomillashtirish

Jadvaldagi mexanizmlar ketma-ket, biroq qat'iy chiziqli tarzda emas, o'zaro teskari aloqali tizimda ishlaydi. Masalan, diagnostika jarayonida talabaniing ma'naviy-ma'rifiy mazmunni anglashida muammo aniqlansa, keyingi rejalashtirish bosqichida mazmuniy-integrativ topshiriqlar qayta ko'rib chiqiladi. Agar amaliy faoliyatda kommunikativ qiyinchilik aniqlansa, tyutorlik va mentorlik faoliyati kuchaytiriladi. Shunday qilib, diagnostika mexanizmining oxiri emas, keyingi pedagogik qarorni tayyorlovchi axborot manbai sifatida xizmat qiladi.

Tadqiqotda 36 soatlik "Ma'naviy-ma'rifiy faoliyat asoslari" maxsus kursi, "Mentorlik", "Muammoli vaziyatlar" treninglari, rol o'yinlari, loyiha ishlari va refleksiv tahlillar o'zaro bog'langan. Har bir talabaniing kamida bitta ma'naviy-ma'rifiy tadbirni mustaqil loyihalashi va amalga oshirishi nazariy bilimni real faoliyatga aylantirishning metodik birligi sifatida qo'llangan. Mazkur metodik tizimda milliylik va zamonaviylik bir-birini inkor qiluvchi emas, o'zaro to'ldiruvchi omillar sifatida qaraladi. Milliylik mazmunning qadriyatli va madaniy asosini belgilasa, zamonaviylik faoliyat shakllari, axborot vositalari, interaktiv metodlar va diagnostik texnologiyalarda namoyon bo'ladi. Shu sababli milliy qadriyatni faqat mavzu sifatida berish yetarli emas; u talabaniing mustaqil pedagogik qarori va real faoliyatida namoyon bo'lishi kerak.

Tajriba-sinov ishlari tayyorgarlik-aniqllovchi, shakllantiruvchi va yakuniy bosqichlarda tashkil etilgan. Dissertatsiyada shakllantiruvchi bosqich 2023–2026-o'quv yillarini qamrab olgani, tajriba guruhlarida taklif etilgan metodik elementlar qo'llanilgani, nazorat guruhlarida esa an'anaviy o'quv jarayoni saqlangani ko'rsatilgan. Yakuniy tahlilda tajriba va nazorat guruhlarida ko'rsatkichlari qiyoslanib, matematik-statistik usullar bilan farqlar tekshirilgan. 2025–2026-o'quv yilidagi natijalar tajriba guruhlarida yuqori darajadagi ko'rsatkichlarning oshganini ko'rsatadi.

2-jadval.

2025–2026-o'quv yilida tajriba guruhlarining yuqori daraja ko'rsatkichlari.

Mezon	Boshlang'ich yuqori daraja	Yakuniy yuqori daraja	O'zgarish
Motivatsion-qadriyatli	17,3%	31,7%	+14,4 foiz punkt
Kognitiv	16,3%	30,7%	+14,4 foiz punkt
Faoliyatli	15,3%	28,7%	+13,4 foiz punkt
Shaxsiy-axloqiy	17,0%	31,0%	+14,0 foiz punkt

Natijalar bo'yicha eng yuqori yakuniy ko'rsatkich motivatsion-qadriyatli mezonida 31,7 foizni tashkil etgan. Kognitiv mezon 30,7 foizga, shaxsiy-axloqiy mezon 31,0 foizga, faoliyatli mezon esa 28,7 foizga yetgan. Bu o'zgarishlar tayyorgarlikning faqat nazariy bilim bilan cheklanmay, qadriyatli munosabat va amaliy faoliyatni ham qamrab olganini ko'rsatadi. Uch yillik dinamikada tajriba guruhlarida yuqori darajaning o'sishi 2023–2024-

o'quv yilida 7,5 foiz, 2024–2025-o'quv yilida 9,9 foiz va 2025–2026-o'quv yilida 13,9 foizni tashkil etgan. Nazorat guruhlarida mos ko'rsatkichlar 1,4; 1,3 va 1,0 foiz bo'lgan. Tajriba va nazorat guruhlarida o'rtasidagi farq mos ravishda 6,1; 8,6 va 12,9 foizni tashkil qilgan.

2023–2024-o'quv yilidagi statistik jadvalda tajriba guruhida o'rtacha o'zlashtirish 72,18 balldan 76,68 ballgacha, nazorat guruhida esa 72,33 balldan 73,93 ballgacha o'sgani qayd etilgan. Tajriba guruhidagi o'sish +4,50 ball, nazorat guruhidagi o'sish +1,60 ball bo'lgan. Dissertatsiyada Student t-mezoni orqali yakuniy natijalar o'rtasidagi farqning statistik ahamiyatligi ham tekshirilgani ko'rsatiladi. Mazkur natijalarni sharhlashda bir jihatni alohida ta'kidlash zarur: foizdagi o'sish metodikaning barcha pedagogik natijalarini avtomatik ravishda ifodalaymaydi. U faqat o'lgangan indikatorlarning vaqt bo'yicha o'zgarishini ko'rsatadi. Shuning uchun metodikaning samaradorligi diagnostik vositalarning mazmuni, tajriba va nazorat guruhlarining boshlang'ich yaqinligi, qo'llangan pedagogik ta'sirning davomiyligi va statistik tekshiruvlar bilan birgalikda talqin qilinishi lozim.

Tadqiqotning ilmiy yangiligi doirasida oliy ta'lim muassasalarida talabalar bilan olib boriladigan g'oyaviy-tarbiyaviy ishlar ta'sirchanligini oshirish mexanizmlari "subyekt-subyekt" o'rtasidagi axborotli-modernizatsion muloqot muhitiga umuminsoniy va milliy qadriyatlarga asoslangan ish shakllarini integrativ joriy etish asosida takomillashtirilgani ko'rsatilgan. Shuningdek, talabalarni yuksak axloqli, kasbga sadoqatli shaxs sifatida shakllantirishning mazmunli, faoliyatli va monitoring komponentlariga tayangan modeli modernizatsiyalashtirilgan. Mazkur yangiliklarning maqola mavzusiga bevosita daxldor jihati shundaki, tashkiliy-pedagogik mexanizm modelning amaliy ishlash vositasi sifatida qaraladi. Model "nima rivojlantiriladi?" degan savolga javob bersa, mexanizm "qanday pedagogik harakatlar orqali rivojlantiriladi?" degan savolni ochib beradi. Shu farq maqolada model va mexanizmni bir xil tushuncha sifatida ishlatishning oldini oladi. Amaliy jihatdan taklif etilgan tizim pedagogika ta'lim yo'nalishida ma'naviy-ma'rifiy faoliyatga oid maxsus kurslar, seminarlar, pedagogik amaliyot, tyutorlik faoliyati, talabalar klublari va ijtimoiy loyihalarni tashkil etishda qo'llanishi mumkin. Ayniqsa, har bir tarbiyaviy tadbirning maqsadi, qadriyatli mazmuni, ishtirokchi faoliyati va natija indikatorlari oldindan belgilanadigan loyiha pasportidan foydalanish metodik jihatdan maqsadga muvofiq.

XULOSA

Bo'lajak o'qituvchilarni ma'naviy-ma'rifiy faoliyatga tayyorlash kasbiy-pedagogik tayyorgarlikning tarbiyaviy komponenti bo'lib, u bilim, qadriyatli munosabat, amaliy faoliyat, kommunikativ hamkorlik va refleksiv baholashning integratsiyasiga tayanadi.

Tashkiliy-pedagogik mexanizm maqsad, mazmun, faoliyat, hamkorlik va diagnostikani yagona tizimga birlashtiruvchi amaliy-pedagogik harakatlar majmui sifatida talqin qilinishi kerak.

Sakkizta mexanizmning integratsiyasi – maqsadli-rejalashtiruvchi, mazmuniy-integrativ, faoliyatli-loyihalash, auditoriyadan tashqari tarbiyaviy faoliyat, ustoz-shogird va tyutorlik, ijtimoiy hamkorlik, axborot-media hamda diagnostik-refleksiv yo'nalishlar – tayyorlash jarayonining uzviyligini ta'minlaydi.

"Bilish – qadrlash – loyihalash – amalga oshirish – hamkorlik – baholash – takomillashtirish" sikli talabaning nazariy bilimni real pedagogik faoliyatga aylantirish uchun metodik asos bo'lib xizmat qiladi.

Tajriba-sinov natijalari tajriba guruhlarida yuqori daraja ko'rsatkichlarining uch yil davomida izchil oshganini ko'rsatdi; 2025–2026-o'quv yilida to'rtta asosiy mezon bo'yicha yakuniy yuqori daraja 28,7–31,7 foiz oralig'ida qayd etilgan.

Ma'naviy-ma'rifiy faoliyatni tashkil etishda milliy qadriyatlar mazmuniy asos, zamonaviy pedagogik va raqamli texnologiyalar esa faoliyat shakli va vositasi sifatida uyg'unlashtirilishi lozim.

Diagnostika natijalari keyingi rejalashtirishga qaytariladigan teskari aloqa sifatida tashkil etilganda, tayyorlash mexanizmi dinamik va korrektsiyalanuvchi tizimga aylanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 7-fevraldagi PF-4947-son "O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha Harakatlar strategiyasi to'g'risida"gi Farmoni.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 8-oktabrdagi PF-5847-son "O'zbekiston Respublikasi oliy ta'lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida"gi Farmoni.
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2021-yil 26-martdagi PQ-5040-son "Ma'naviy-ma'rifiy ishlar tizimini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi qarori.
4. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2019-yil 31-dekabrda 1059-son "Uzluksiz ma'naviy tarbiya konsepsiyasini tasdiqlash va amalga oshirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi qarori.
5. Raxmatullaeva G.M. Bo'lajak o'qituvchilarda ma'naviy-ma'rifiy faoliyatga aksiologik munosabatni rivojlantirish texnologiyasi. Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) dissertatsiyasi. – Farg'ona, 2022. – B. 63–98.
6. Salieva Z.T. Pedagogika oliy ta'lim muassasalari talabalarining ma'naviy madaniyatini rivojlantirish mexanizmlarini takomillashtirish. Pedagogika fanlari doktori (DSc) dissertatsiyasi avtoreferati. – Toshkent, 2017. – B. 5–15.
7. Bobayeva Z.M. Ma'naviy va ma'rifiy tadbirlar orqali yoshlarning dunyoqarashini shakllantirish. Magistrlik dissertatsiyasi. – Namangan, 2016. – B. 3–10.
8. Utanov U.Q. Auditoriyadan tashqari mashg'ulotlar jarayonida talabalar ma'naviyatini rivojlantirish texnologiyasi. Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) dissertatsiyasi avtoreferati. – Toshkent, 2018. – B. 5–14.
9. Zulfikorov I.A. Talabalarni ma'naviy faoliyatga tayyorlashning pedagogik asoslari. Magistrlik dissertatsiyasi. – Samarqand, 2015. – B. 9–28.
10. Farhodov F.B. Oliy ta'lim muassasalarida tarbiyaviy munosabatlar jarayonlarini tashkil etish va boshqarish mexanizmlarini takomillashtirish. Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) dissertatsiyasi avtoreferati. – Nukus, 2024. – B. 11–16.
11. Qodirov Q.A. O'zbekiston taraqqiyotining yangi bosqichida oliy ta'lim muassasalari g'oyaviy tarbiya tizimini modernizatsiyalash. Pedagogika fanlari doktori (DSc) dissertatsiyasi. – Chirchiq, 2021. – B. 63–104.